

Karel Hanák ...

... výroba habánské fajánse

Karel Hanák

K se narodil 10. srpna 1960 v Kyjově v rodině malíře a grafika Karla Hanáka. Bezprostřední setkávání s výtvarným uměním a jeho nejrůznějšími technikami zapříčinilo, že se při volbě budoucího povolání dlouho nerozmýšlel a nastoupil do učení v keramické dílně u mistra Němce v Ratíškovcích. Po roce přešel do nově založené dílny v Dubňanech, vedené mistrem Neduchalem. Obě dílny vyráběly v té době obdobný sortiment výrobků, vycházející z tzv. tupeské keramiky. Jedná se o druh majoliky polévané bílou neprůhlednou glazurou, na niž se maluje bohatý rostlinný dekor s dominantním motivem stylizované růže. V dílnách pracovala celá řada výborných točičů a zručných malířů dekorů, což jsou dvě dovednosti, které si každý mladý adept řemesla musel osvojit. Teoretická příprava probíhala ve Škole uměleckých řemesel v Praze pod vedením prof. Mackové a prof. Eigla. Po skončení učňovských let pokračoval Karel Hanák ve studiu na Střední uměleckoprůmyslové škole v Uherském Hradišti, kde se věnoval nejen keramice, ale též sochařské tvorbě. Po skončení vojenské služby nastoupil do dubňanské dílny, kde začal pracovat nejprve jako hrnčíř a později jako mistr. Získané praktické i teoretické zkušenosti mu umožnily věnovat se nejen organizaci výroby, ale též navrhování nových výrobních vzorů. V nich se snažil uplatnit tvary a výzdobné prvky habánské fajánse, jejichž výzkumu se dlouhodobě věnoval. Bohužel tehdejší výroba nestačila ani zdaleka krýt poptávku, a tak se zdálo zavádění nových vzorů a výrobků zbytečné. Opak se ukázal pravdou na počátku 90. let 20. století, kdy byla dílna pro naprostý

Habánská fajáns, kterou na Moravu v první polovině 16. století přinesli příslušníci náboženské sekty novokřtěnců (lidově zvaných habáni), má

svůj původ v severní Itálii. Oproti domácí hrnčířské produkci, která byla dekorována různě barevnými engobami nanejvýš pak jednoba-

revnými olovnatými glazurami, disponovala tato kovovým leskem bílého podkladu a barvami vysokého žáru. Jejich základem jsou kysličníky olova, cínu, antimonu a zinku, které dodávají zelenou, žlutou, fialovou a modrou barvu, které se využívají k malbě dekoru. Námětem jsou především rostlinné a heraldické prvky, teprve později rozšířené o figury zvířat a lidí, doplněné datací a monogramem majitele. Fajáns se brzy stala módní záležitostí, která našla své

uplatnění v domech šlechticů a bohatých měšťanů. Teprve po dvou stech letech dochází k jejímu zlidovění v podobě džbánkařské produkce, která se uplatnila i na vesnici.

Ani zde však předměty nesloužily k běžnému stolování, ale jako dekorace svědčící o majetnosti majitele.

nezájem o její sortiment zrušena. Tehdy si Karel Hanák zřídil v Násedlovicích malou soukromou dílnu, kde se začal věnovat výrobě replik habánské fajánse a italské majoliky. Při výrobě replik habánské fajánse mohl Karel Hanák zúročit množství poznatků, které získal studiem literatury, archeologických a muzejních dokladů habánské výroby. Dlouhodobé experimentování s technickými postupy dekorování střepu, s chemickým složením glazur a barvítek přispěly k tomu, že jeho výrobky patří k nejlepším v oboru a jsou vyhledávány našimi i zahraničními sběrateli. Základní sortiment výrobků kopíruje historické předlohy v celém jejich rozsahu, počínaje stolním nádobím, jako jsou talíře, džbány a misky, přes dekorativní dlaždice a kachle až po nádoby na vodu, kalamáře, lékovky atd. K výrobě střepu používá keramickou hmotu, kterou nakupuje v Tupesích. Nádoby vytáčí ručně na elektricky poháněném kruhu. Po mírném zavadnutí upravuje základní tvary, přilepuje detaily a ucha. Po důkladném vysušení následuje první přežah v elektrické peci, čímž jsou výrobky připraveny k dekorování. Podklad tvoří bílá neprůhledná bezolovnatá glazura, kterou se nejprve vylije vnitřek a následně se do ní namočí i vnější strana střepu. Po zaschnutí se pomocí čtyř základních barvítek - žlutá, zelená, fialová a modrá - nanáší dekor. Detaily figur, zvířat či erbů se ve shodě s tradicí kopírují z předkreslené šablony, rostlinné motivy a pozadí se předkreslí tužkou z volné ruky. Kontury i pole se následně ručně kolorují, což je příležitost pro uplatnění osobitého rukopisu malíře, který různou intenzitou barevné vrstvy dokáže navodit zdání objemu a plasticity. Vše nakonec překryje transparentní glazura, která během druhého výpalu barevnou vrstvu zcela uzavře.

Karel Hanák
Anenská 2
695 01 Hodonín
Tel. 518 355 735